

Democratizarea relațiilor internaționale. Preocupări constante ale României pentru creșterea rolului O.N.U.

Anamaria POPESCU

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

anamarialepcaliuc@yahoo.ca

Abstract: The paper surveys the main phases of the process of democratizing foreign affairs, taking into account Romania's efforts to enhance the UNO's position during the Communist Age. The documents in the archive of the Ministry of Foreign Affairs and Nicolae Ceaușescu's speeches may offer a general view on Romania's involvement in the general peace politics, a type of politics that was mainly fictional and hypocrite, aiming at distracting attention from the economic reality of global arms trade.

Keywords: *Charter of the United Nations, democratization, conflict, peacebuilding, peacemaking.*

Introducere

În cadrul relațiilor internaționale, statele nu se situează întotdeauna pe poziții cooperante. Uneori interacțiunea ansamblului elementelor de bază ce țin de sistemul politic mondial internațional poate să creeze stările de tip conflictual de intensități și grade diferite: pornind de la acceptarea mutuală de interese în majoritatea lor și chiar până la stadiul de promovarea conflictelor de ordin militar, respectiv a declanșării războaielor. În acest sens o cooperare deplină conduce la armonizarea intereselor țărilor implicate, iar această armonie dintre state trebuie să poată fi înțeleasă ca o continuă legătură ce nu poate să fie tulburată de anumite stări conflictuale.

Inițial precizăm stările progresive ce pot să evidențieze degradarea stării de armonie inter-statală: pace durabilă ce presupune păstrarea nivelului stabil de cooperare, chiar dacă țările sunt conștiente de prezența unor conflicte de interese; pace relativ stabilă dar care este realizată prin generarea și producerea de manifestări violente, însă statele comunicarea dintre state se face doar atât cât este necesar și în mod oficial; pace caracterizată de instabilitate ce implică apariția unor tensiuni, ce sunt alimentate de suspiciunile referitoare la intenția unor state. În anumite situații pot izbucni violențe dar de amploare mică; stare de criză, atunci când există posibilitatea de implicarea confruntărilor armate dintre unitățile divergente, însă sunt de intensitate scăzută, desfășurându-se în mod ocazional; apariția războiului ce implică confruntări militare directe între armate.

Așadar, aceste conflicte pot fi caracterizate de intensități diferite; conflictele pot să sporească în intensitate sau pot fi atenuate depinzând de raportul implicat între state, de nivelul de interes manifestat de către țările combatante pentru a susține, alimenta sau, din contră, pentru a atenua și stinge conflictele. Dinamismul caracterizează aceste procese

conflictuale iar în cadrul acestora sunt implicați atât elemente obiective, dar și factori subiectivi. Aceștia din urmă se caracterizează prin numeroasele tensiuni ce cresc în amploare în unitatea de timp, prin aprecierea cauzei proprii ca fiind cea corectă, soluționarea prin adoptarea variantelor extreme radicale, ce implică activitățile militare etc.

După finalizarea celui de-al Doilea Război Mondial, țara noastră a înregistrat pierderea Basarabiei, dar și partea nordică a Bucovinei, Insula Șerpilor și Ținutul Herei, toate fiind încorporate în cadrul U.R.S.S. și respectiv al Dobrogei de Sud – teritoriul Cadrilaterului, preluat de statul bulgar.

Totodată, anul 1945 a reprezentat condiție-prilej de amplificare a anumitor divergențe între statele ce deja erau considerate superputeri. Toate divergențele s-au acutizat, iar după o anumită perioadă au căpătat un aspect cronic. Aceste divergențe practic au determinat declanșarea Războiului Rece, de la nivelul anului 1947 până inclusiv în anul 1991, fiind inclusă aici bineînțeles și perioada comunistă a statului român. În urma dorinței tuturor popoarelor din întreaga lume de garantare și menținere a păcii, în luna aprilie a anului 1945, în cadrul Conferinței de la San Francisco, s-a vizat drept principal obiectiv înfăptuirea unei Organizații a Națiunilor Unite (O.N.U.).

Așadar la data de 26.05.1945 a fost semnată Carta O.N.U. care intră în vigoare pe 24 octombrie 1945. În cadrul acestei organizații, a fost vizat scopul suprem de a asigura pacea și securitatea internațională prin crearea relațiilor prietenești și de ce nu chiar cordiale între majoritatea națiunilor planetei. Cu o covârșitoare semnificație a fost realizarea, la nivelul anului 1948, a „Declarației Universale a Drepturilor Omului” [Curpăn, 2013: 25], de către O.N.U.

Din acel an, O.N.U. a realizat un ansamblu de măsuri pentru a preveni conflictele violente inter-statale. Prevenirea aceasta era de mult vizată, ea estompând apariția conflictelor violente, în relația cu activitățile de finalizare a aspectelor combatante și pentru restabilirea păcii în lume, în mod firesc aceasta presupunând, o desfășurare anterioară a activităților militare. Departamentul afacerilor politice a O.N.U. a inițiat strategii multiple pentru prezervarea stării de pace astfel: DPA Prevention Team, UNDP/DPA Programme on Building National Capacity for Conflict Prevention U.N. Interdepartamental Framework for Coordination on Early Warning and Preventive Action, ș.a.m.d [Curpăn, 2013: 23].

În continuare voi menționa câteva etape și aspecte ce țin de aspectul democratizării relațiilor internaționale concomitent cu preocupările României pentru creșterea rolului O.N.U. în perioada comunistă. Sunt prezentate anumite noțiuni fundamentale și etape definitorii ale acelei perioade, în care preocuparea principală a conducătorilor era de a dezvolta economic statul român concomitent cu păstrarea unor relații diplomatice cu marile puteri ale lumii. Totuși aspectul de naționalism prefigurat de dorința de a păstra o independență a statului față de alte puteri ale lumii corelat cu dorința de a respecta și prevederi stipulate în Carta ONU au determinat păstrarea unor relații cordiale a statului român cu popoarele lumii indiferent că proveneau din elite sau din lumea a treia, iar respectul pentru cetățean constituia oarecum o prioritate cel puțin pentru un anumit interval de timp.

1.1 Organizarea în RSR a unui seminar privind Drepturile Omului

La data de 04.06.1973, a fost transmisă o notă de propuneri Ministrului Afacerilor Externe George Macovescu referitoare la organizarea în România a unui seminar internațional în domeniul drepturilor omului.

Din contactele misiunii permanente a R.S. România la New York cu Secretariatul ONU – Divizia drepturilor omului a rezultat că exista posibilitatea organizării la noi în țară a unui seminar internațional în domeniul drepturilor omului. Seminarul putea fi unul

regional cu invitarea tuturor statelor europene, sau chiar internațional, cu participarea a 32 de state (4 socialiste, 8 africane, 6 asiatice, 6 latino-americane și 8 occidentale).

Perioada, precum și tema seminarului erau lăsate la latitudinea țării gazdă. Din planul de acțiuni în acest domeniu, nu fuseseră încă stabilite locurile de desfășurare pentru seminarul din 1974, iar unele state precum Iugoslavia, Pakistan, Trinidad – Tobago și-au exprimat interesul de a-l găzdui [M.A.E., 5413, 2012: 10].

Țara noastră a mai găzduit seminarii ONU în domeniul social-umanitar a căror organizare și desfășurare s-au bucurat de succes, primind aprecieri unanime. O acțiune majoră de cooperare cu ONU în același domeniu bineînțeles ar fi constituit-o ținerea la București a Congresului mondial al populației (august 1974).

Organizarea unui seminar cu o temă din domeniul drepturilor omului înscrisă pe linia continuării sprijinului pe care țara noastră l-a acordat programului social – umanitar al ONU, constituind totodată o manifestare concretă de participare la activitatea Comisiei ONU pentru drepturile omului din care R.S. România, făcea parte.

De asemenea, organizarea acestei acțiuni în țara noastră constituia un prilej pentru participanți să cunoască realizările social-politice ale României precum și atenția care se acordă garantării și respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale. Sarcinile financiare pe care țara noastră trebuia să le asume pentru organizarea seminarului nu necesita cheltuieli valutare. Partea română a asigurat: localul reuniunii, cu toate accesoriile, inclusiv aparatul pentru traducerea simultană, personalul pentru traducere, stenodactilografiere și multiplicare, transport intern, rechizite etc. Menționăm că participarea, cu o durată de două săptămâni, a 50-60 persoane (participanți, reprezentanți ai instituțiilor specializate și personal ONU) a atras venituri valutare considerabile [M.A.E., 5413, 2012: 12].

S-a propus să se transmită la Secretariatul O.N.U. a unei invitații oficiale privind organizarea la București, în colaborare cu ONU, a acestui seminar în domeniul drepturilor omului, iar tema seminarului să fie „Drepturile omului și tineretului cu privire specială la dreptul la educație”. După realizarea unui acord de principiu cu Secretariatul ONU, să se facă propuneri privind organizarea seminarului (tematica exactă, loc, perioadă, sarcinile ce ar reveni diferitelor instituții etc.) [M.A.E., 5413, 2012: 13]

1.2 Sesiunea Grupului Ad-hoc ONU privind aspecte sociale ale activității ONU

În ziua de 23 iulie 1975, printr-un telex primit de la misiunea Republicii Socialiste România din New York tovarășului Ștefan Andrei (membru supleant al Comitetului Politic Executiv) s-a distribuit documentul A/10157 datat pe data 22 iulie 1975 intitulat „Necesitatea de a lua în considerare sugestiile orivind revizuirea Cartei ONU”.

În paragraful doi al documentului se arăta că la 22 iulie președintele Adunării generale a informat secretarul general ca, în urma consultărilor cu președinții grupurilor regionale și pe baza candidaturilor transmise de aceste grupuri, el a numit următoarele state în Comitetul ad-hoc pentru Carta ONU: Algeria, Argentina, Brazilia, China, Columbia, Congo, Cipru, Cehoslovacia, Ecuador, El Salvador, Finlanda, Franța, RDG, RFG, Ghana, Grecia, Guiana, India, Indonezia, Iran, Italia, Japonia, Kenya, Liberia, Mexic, Nepal, Nigeria, Noua Zeelandă, Pakistan, Filipine, Polonia, Sierra Leone, Spania, Tunisia, Turcia, URSS, Anglia, SUA, Venezuela, Iugoslavia și Zambia.

În anul 1980 Ministerul Afacerilor Externe al R.S. România făcea referire la aspectele sociale ale activităților ONU din domeniul dezvoltării în cadrul sesiunilor Grupului de lucru ad-hoc ONU. Astfel a fost trimisă către Constantin Flitan, directorul

D.R.E.E.O.I., o notă întocmită de Stelian Ilinoiu, funcționar internațional român în Departamentul problemelor economice și sociale internaționale din Secretariatul ONU.

Prima sesiune a Consiliului Economic și Social (ECOSOC) din anul 1979 a adoptată, prin consens, o rezoluție sprijinită de țara noastră prin care s-a constituit un grup de lucru ad-hoc al ONU pentru examinarea eficienței activităților desfășurate de Organizație în domeniul dezvoltării sociale. Prin rezoluție s-a solicitat, de asemenea, formularea unor recomandări pentru îmbunătățirea acțiunilor ONU în acest domeniu, prin prisma prevederilor rezoluțiilor Adunării generale privind unei noi ordini economice internaționale și a altor rezoluții specifice dezvoltării sociale, cum este Declarația ONU asupra progresului social și dezvoltării (rezoluția 2542 (XXIV) din 1969)¹.

În urma consultărilor efectuate de către președintele ECOSOC, ambasadorul H. Scheltema – Olanda, grupul a fost format din participanți din următoarele 10 țări: Algeria, Filipine, India, Jamaica, Kenya, Mexic, Olanda, România, URSS, SUA.

Potrivit programului de lucru stabilit, grupul de lucru s-a întâlnit în două sesiuni urmând a prezenta raportul său primei sesiuni a ECOSOC din 1980. În prima sa sesiune, grupul de lucru a stabilit procedurile de lucru și a început activitatea de aplicare a mandatului primit prin rezoluția ECOSOC amintită mai sus. Activitățile grupului de lucru erau finanțate din fonduri extra-bugetare ONU. A fost specificat foarte clar aspectul că participantul român trebuie să sprijine o organizare cât mai economicoasă a lucrărilor grupului de lucru (ordine de zi concretă, birou restrâns, două ședințe pe zi, suprimarea proceselor verbale) pentru a da posibilitatea realizării unor dezbateri de fond, concrete și pentru elaborarea unor propuneri corespunzătoare. [M.A.E., 241, 2012: 2]

În acest sens participantul român arăta că, ținând seama de adâncirea crizei economice și sociale în lume, preocupările ONU (în domeniul populației, al realizării efective a unor drepturi social-economice ale populației, al ocrotirii femeii, al mobilizării populației și în special a tineretului, la procesul dezvoltării, în realizarea de reforme de structură).

În același timp se ținea cont de înțesificarea și orientarea acestor reforme spre finalizare, în conformitate cu obiectivele noii ordini economice internaționale, a liniilor directoare ale noii strategii pentru dezvoltare și cu prevederile rezoluțiilor specifice ale Organizației în domeniul dezvoltării sociale.

Participantul român pornind de la poziția de principiu a țării noastre și de la propunerile „grupului celor 77”² menționate mai sus, va propune ca în programele de lucru ale Organizației să se includă cu prioritate, în detrimentul unor preocupări periferice actuale, activități în domenii ca: eliminarea foametei și a subnutriției; asigurarea dreptului la muncă și a angajării depline a forței de muncă; eliminarea analfabetismului și dreptul la educație; asigurarea condițiilor pentru sănătate publică; accesul la locuințe; participarea populației la dezvoltare, etc., și analizarea acestora în context multi-disciplinar, în conformitate cu rezoluția Adunării generale privind restructurarea sectoarelor economice și sociale ale ONU și în strânsă cooperare cu instituțiile specializate din sistemul Națiunilor Unite.

¹ Declarația asupra progresului social și de dezvoltării, din 11 decembrie 1969, adoptată de AG.ONU, unde, încă de la început se recunoaște că „pacea internațională și securitatea, pe de-o parte și progresul social și dezvoltarea economică pe de altă parte, sunt strâns interdependente și se influențează una pe cealaltă” (frază din care se observă conexiunea dintre drepturile de solidaritate - în speță, dreptul la un mediu internațional sigur și pașnic, dreptul la pace și dreptul la dezvoltare).

² Grupul 77 a fost înființat în 1964 de cele 77 țări în curs de dezvoltare care au semnat „Declarația unitară a celor 77 țări”. Prima întâlnire s-a ținut în Algeria în perioada 10-25 octombrie 1967. G77 (grupul celor 77 de state) este o organizație internațională a Națiunilor Unite ce cuprinde, din noiembrie 2013, 134 de țări membre, în mare parte în curs de dezvoltare.

O atenție sporită se acorda și modului în care problematica socială este abordată, în prezent, de către Adunarea generală a Organizației. Se mergea pe abordarea critică a transferării unor probleme cu caracter preponderent social de la Comisia a III-a la Comisia a II-a a Adunării generale, ultima cu mandat pur economic, cum sunt: mobilizarea femeilor în procesul dezvoltării; sănătatea și dezvoltarea; Universitatea Păcii; problematica copilului, brain-drain. În acest sens, s-a menționat și criticat „golirea” dezbaterilor din Comisia a III-a de conținutul social real și „umplerea” lor cu probleme umanitare, periferice și fără importanță; cum ar fi organele de anchetă; probleme instituționale marginale ale drepturilor omului; concepte istorice ca habeas corpus, amparo etc.

Comisia a III-a a Adunării generale trebuia să-și regăsească mandatul său inițial de organ social, umanitar și cultural. S-a subliniat că recenta inițiativă a României privind dreptul la educație avea rolul să contribuie la întărirea și îndeplinirea mandatului Comisiei a III-a.

În afara sugestiilor și propunerilor menționate în notă, participantul român urma să sugereze raționalizarea activităților, menținerea unui aparat administrativ dimensionat în mod rezonabil, includerea în planurile de muncă ale diverselor sectoare a recomandărilor grupurilor de lucru, colaborarea mai strânsă a Departamentului afacerilor economice și sociale cu Centrul ONU pentru dezarmare. În activitatea acestuia din urmă, în sfera implicațiilor economice și sociale ale dezarmării, sarcinile ce revin Departamentului pentru informare publică pentru diseminarea preocupărilor și rezultatelor Organizației în domeniul dezvoltării sociale [M.A.E., 241, 2012: 6].

Participantul român întreținea raporturi de lucru strânse cu participanții din țările „Grupului celor 77”, cu participantul sovietic, precum și cu ceilalți membri ai grupului.

El va informa operativ asupra principalelor aspecte ale activității grupului.

1.3 Sesiunea Comisiei ONU pentru condiția femeii

La data de 21.02.1980 Gheorghe Dolbu a expedit telegrama în care se menționa că a fost aprobată participarea țării noastre, în calitate de observator, la cea de-a XXVIII-a sesiune a Comisiei pentru condiția femeii, care urma să se desfășoare la Viena în perioada 25 februarie – 4 martie 1980.

Pe toată durata sesiunii, lucrările s-au desfășurat într-o notă de tensiune și confruntare între delegațiile unor țări occidentale (SUA, Anglia, RFG, etc.) și țări în curs de dezvoltare (Senegal, Lesoto, Trinidad-Tobago etc.) și delegațiile URSS, Bulgariei, Cehoslovaciei, Cubei și RDG, pe de altă parte, peste jumătate din timpul afectat comisiei a fost irosit în confruntări, așa zis „procedurale”, dar cu substanță politică marcate de zeci de moțiuni de ordine în aproape fiecare ședință, prin lipsa de imparțialitate și modul de conducere a lucrărilor președintele comisiei RDG a stimulat acest curs [M.A.E., 2943, 2012: 2].

În contrul disputei s-a aflat inițiativa unor țări socialiste vizând elaborarea unui proiect de declarație asupra participării femeilor la lupta pentru consolidarea păcii și securității internaționale, împotriva colonialismului, rasismului și discriminării rasiale, a agresiunii, a ocupației străine și a tuturor formelor de dominație străină.

Delegațiile occidentale și din țări în curs de dezvoltare au blocat dezbaterile chestiunii în comisie, determinând crearea unui grup de lucru în componență limitată și închis, al cărui raport a fost supus în finalul sesiunii. În disputele procedurale, delegații din Africa, Asia și America Latină au insistat asupra faptului că femeile din țările respective să fie lăsate să-și prezinte singure cererile lor. În convorbiri, numeroase delegații occidentale și din lumea a treia au contestat deschis „autoritatea morală” a URSS, îndeosebi după criza din Afganistan, să propună inițiative privind lupta împotriva „ocupației străine și a tuturor

formelor de dominație” [M.A.E., 2943, 2012: 3] toate țările membre în toate comisiile și subcomisiile [M.A.E., 2943, 2012: 6].

Funcția de secretar general al organizației a revenit Algeriei și ca urmare sediul a rămas tot la Alger.

Au fost stabilite 5 funcții de secretar general adjunct pe zone ale continentului, președinta organizației femeilor din Libia ocupând funcția de secretar general adjunct pentru zona de nord a continentului, funcție deținută până la acel moment de Egipt.

În sprijinul organizației femeilor africane, Libia s-a angajat:

- să înființeze la Tripoli un institut pentru pregătirea cadrelor pentru mișcarea de femei de pe continent;
- să asigure o subvenție anuală de 60.000 dolari SUA organizației femeilor africane;
- să editeze un buletin informativ pentru mișcarea de femei din întreaga Africă;
- să tipărească și să difuzeze documentele congresului organizațiilor componente;
- cheltuielile pentru toate aceste acțiuni vor fi suportate de Libia.

În cadrul ședinței de închidere a congresului delegația palestiniană, la sugestia Libiei, a propus excluderea organizației femeilor egiptene din organizația femeilor africane s-au cel puțin suspendarea ei, propunere care n-a fost aprobată de congres. În ședința de închidere s-a propus ca următorul congres să aibă loc în Angola [M.A.E., 2943, 2012: 9].

1.4 Mascarea în România a zilei internaționale pentru eliminarea discriminării rasiale

Pe baza recomandărilor Adunării generale a Organizației. Națiunilor Unite, în fiecare an, la 21 martie, este sărbătorită, de statele membre ale ONU, Ziua internațională pentru eliminarea discriminării rasiale.

Au fost propuse următoarele:

1. La 20 martie 1982 să se organizeze la București, sub auspiciile Asociației Române pentru Națiunile Unite, Ligii Române de Prietenie cu Popoarele Africii și Asiei, Asociației Tineretului și Studenților lor pentru Națiunile Unite și Asociației de drept Internațional și Relații Internaționale, cu sprijinul Comitetului municipal al PCR București, o adunare festivă dedicată sărbătoririi Zilei Internaționale pentru eliminarea discriminării rasiale [M.A.E., 2074, 2012: 2].

2. Adunarea să aibă loc în sala Institutului Român pentru Relații Culturale cu Străinătatea și să fie prezidată de prof. dr. doc. Alexandru Balaci, președintele Asociației Romane pentru Națiunile Unite.

3. În cadrul adunării, tovarășul Gheorghe Chivulescu, ministrul justiției, să prezinte o expunere cu privire la semnificația zilei de 21 martie și la poziția consecventă a țării noastre în problema luptei împotriva rasismului, a discriminării rasiale și a apartheidului. De asemenea, în cadrul adunării, A.S. Dajani, directorul Centrului de Informare al ONU la București, să prezinte mesajul Secretarului general al ONU, cu prilejul Zilei internaționale pentru eliminarea discriminării rasiale.

4. La adunare să ia parte reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Justiției, Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România, precum și ai Centrului de Informare al ONU la București.

5. Presa, radioul și televiziunea să evoce în mod corespunzător evenimentul [M.A.E., 2074, 2012: 3].

În mod identic au fost efectuate propuneri și pentru anul 1983 și pentru 1984, tot în luna martie.

Referindu-ne la apelul comun al României și Greciei, adresat șefilor de stat ai URSS și SUA în vederea reluării negocierilor în problema rachetelor cu rază medie de acțiune, Mark Palmer, asistent al secretarului de stat pentru problemele europene au fost declarate următoarele: aderarea lui Papandreu, ca prim-ministru al unei țări membre a NATO, la acest apel, a stârnit preocupări serioase la departamentul de stat, cât și în rândurile cercurilor conducătoare de la Washington, dacă poziția obiectivă a României, ca țară membră a tratatului de la Varșovia, cu o politică specifică, este în mare măsură înțeleasă și apreciată pentru caracterul ei obiectiv și echilibrat, în schimb, nu poate fi deloc acceptată ca obiectivă poziția lui Papandreu care, printr-un asemenea gest sparge solidaritatea alianței atlantice. Papandreu s-a abătut astfel de la decizia comună a alianței atlantice din decembrie 1979 prin care se stabilea că, în cazul eșecului negocierilor cu URSS, NATO va trece la amplasarea de rachete cu rază medie de acțiune încă la sfârșitul anului 1983. Or, Papandreu, situându-se pe această poziție mediană, exprimată în scrisoarea trimisă la Casa Albă, crează un precedent periculos pentru alianța atlantică, deoarece nu exclude ca și o altă țară din alianță să procedeze la fel [M.A.E., 2074, 2012: 47].

În cadrul unei discuții avută cu Norbert Yasharoff, șeful biroului pentru România din cadrul USA pe marginea derulării programului de schimburi româno-americane, acesta a arătat că este mulțumit de felul cum au început schimburile în toate domeniile în anul 1984, partea americana răspunzând favorabil tuturor solicitărilor părții române și ale ambasadei (**Anexa nr. 1**).

Un loc important în aceste tratative trebuia să-l aibă oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare și, îndeosebi, dezarmarea nucleară, măsurile de oprire și reducere a cheltuielilor militare, renunțarea la orice experiențe nucleare. În cadrul acestor măsuri, ar trebui să se aibă în vedere ca realizarea echilibrului militar între cele două părți să se facă nu prin sporirea, ci prin reducerea armamentelor, a armelor nucleare la un nivel cât mai scăzut.

Era important să se realizeze un acord privind prevenirea militarizării cosmosului, oprirea oricărei acțiuni de folosire a spațiului cosmic în scopuri uilitare, o reglementare generală a folosirii cosmosului în scopuri pașnice.

Situația gravă creată în Europa impunea ca în cadrul negocierilor să aibă prioritate absolută oprirea atât a amplasării rachetelor nucleare americane cu rază medie de acțiune în unele state vest-europene, cât și a aplicării contramăsurilor nucleare luate de Uniunea Sovietică și unele țări socialiste din Europa în continuare, măsuri care să ducă la eliberarea continentului de orice arme nucleare. Oprirea amplasării rachetelor nucleare americane cu rază medie de acțiune a contramăsurilor nucleare sovietice constituia un element de încredere, ce ar fi creat un climat mai bun pentru desfășurarea tratatelor și încheierea lor cu rezultate pozitive.

Ținând seama de situația gravă existentă în Europa la acea vreme, întrucât rachetele cu rază medie de acțiune privesc în primul rând, țările europene, era necesar ca statele de pe continentul nostru și, în primul rând, țările aparținând celor două pakte militare - N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia - să-și asume o răspundere mai mare, directă, să participe într-o formă corespunzătoare la soluționarea problemelor păcii și, în primul rând, ale dezarmării, ale dezarmării nucleare, să contribuie la realizarea unui acord privind, eliminarea rachetelor nucleare cu rază medie, a tuturor armelor nucleare din Europa și din lume [M.A.E., 2074, 2012: 58].

România considera ca fiind necesare eforturi susținute pentru desfășurarea cu succes a conferinței de la Stockholm, consacrată încrederii și dezarmării în Europa. Încheierea cu succes a acestei conferințe ar fi avut o mare însemnătate pentru destindere și

colaborare pentru întărirea încrederii și prieteniei între țările participante. De asemenea, se aprecia că este necesar să se acționeze cu mai multă hotărâre pentru a se ajunge la un acord corespunzător în cadrul negocierilor de la Viena, pentru reducerea argumentelor și a efectivelor militare din centrul Europei, ceea ce ar avea un rol important în promovarea unei politici de pace, încredere și colaborare pe continentul european.

Nicolae Ceaușescu și-a exprimat speranța că Președintele SUA va face totul pentru începerea și desfășurarea cu succes a negocierilor, pentru oprirea cursei înarmărilor realizarea dezarmării, pentru asigurarea păcii și independenței tuturor popoarelor. Au fost date asigurări că în ceea ce o privește, România, ca și în trecut, va face totul pentru a contribui, împreună cu celelalte state, la înfăptuirea dezarmării și asigurarea păcii, securității și colaborării internaționale și va sprijini orice acțiune îndreptată în această direcție.

Referitor la perspectivele dezvoltării relațiilor dintre România și SUA, s-a afirmat de către Ceaușescu că, intensificând eforturile în spiritul înțelegerilor la care s-a ajuns prin convorbirile purtate, ambele state vor putea extinde și mai mult schimburile comerciale, cooperarea economică în producție. În acest sens, un rol important îl are soluționarea pozitivă a acordării de licențe, precum și acordarea pentru România a clauzei națiunii celei mai favorizate pe o bază permanentă sau cel puțin pe o perioadă de mai mulți ani, ceea ce ar impulsiona și ar da labilitate relațiilor economice [M.A.E., 2074, 2012: 210].

Referitor la telegrama nr. 073380 din partea R.S. România către Washington adresată la data de 13.04.1984 au fost specificate următoarele:

1. Partea americană a propus organizarea în cursul anului 1984 a unui colocviu româno-american pe tema: securitatea internațională și independența națională, în cadrul căruia o înaltă oficialitate americană urma să se adreseze participanților prin intermediul televiziunii prin satelit, urmând ca șeful delegației române să facă, de asemenea, o declarație în cadrul emisiunii respective.

2. S-a stabilit în principiu ca lucrările colocviului să aibă loc în perioada 17-22 aprilie 1984 și ca delegația română să fie condusă de adjunctul ministrului Gheorghe Dolgu. Nu s-a dat un răspuns definitiv părții americane în privința perioadei și nici în legătură cu acceptarea de către partea română a efectuării transmisiunii prin satelit.

3. Nu s-a agreat ideea efectuării transmiterii prin satelit.

4. În această situație s-a hotărât să se comunice părții americane că majoritatea membrilor delegației române care trebuiau să participe la colocviu sunt angajați în perioada 17-22 aprilie în alte activități, care nu erau cunoscute în momentul fixării în principiu a datei colocviului și în consecință s-a propus amânarea acestuia și nu anularea lui cum a afirmat reprezentantul USIA. S-a subliniat totodată că partea română este dispusă să analizeze posibilitatea ținerii colocviului respectiv la o dată ulterioară eventual în toamna aceluși an [M.A.E., 2074, 2012: 78].

1.5 Aspecte referitoare la Drepturile Omului

Printr-o telegramă expediată de Geneva la data de 25.01.1984 către tov. Gheorghe Dolgu, adjunct al ministrului, tov. ambasador Constantin Flitan și tov. Diector Gheorghe Bădescu, au fost specificate următoarele aspecte.

În cadrul unor întreveneri avute cu Kurt Herndl, șeful Centrului pentru Drepturile Omului și Theodor Moller, șeful grupului de comunicații de la centrul respectiv, aceștia au mulțumit pentru atenția cu care autoritățile române competente examinează și soluționează cererile pentru reunificarea familiilor adresate centrului. În același timp, interlocutorii au menționat că „poziția constructivă a României în problemele umanitare” urma să fie reflectată corespunzător în documentele de lucru ale sub-comisiei pentru lupta împotriva

discriminărilor rasiale și protecția minorităților, precum și cele ale comisiei Drepturilor Omului [M.A.E., 2014, 2012: 5].

Pentru a elimina unele dificultăți în procesul identificării în evidența centrului a persoanelor pentru care autoritățile române au dat aprobare de plecare definitivă din țară, atât Herndl, cât și Moller au solicitat ca în răspunsurile pe care le transmitem la centru în legătură cu aceste persoane să se precizeze:

- fie numărul de referință și data notei verbale trimisă de către Centrul pentru Drepturile Omului, notă care însoțea comunicarea;
- fie numele autorului comunicării, persoana la care se referă comunicarea și data înregistrării acesteia la centrul pentru drepturile omului.

Interlocutorii au menționat că asemenea precizări le-ar fi foarte utile pentru ca, la rândul lor, să poată răspunde despre soluționarea comunicărilor autorilor acestora.

Referitor la cea de-a 40-a sesiune a comisiei Drepturilor Omului din perioada 06.02 – 16.03.1984, aceasta urma să fie precedată de reuniuni a patru grupuri de lucru astfel:

În legătură, cu punctul zece de pe ordinea de zi provizorie și potrivit rezoluției 1983/38 a ECOSOC, un grup de lucru urma să examineze aspectele principale privind un proiect de convenție asupra torturii și alte pedepse sau tratamente inumane sau degradante (**Anexa nr. 2**).

În ceea ce privește punctul 12 și conform rezoluției ECOSOC nr. 1983/153, un grup de lucru compus din cinci membri examina „situațiile speciale” care puteau fi transmise comisiei de către sub-comisia pentru lupta contra măsurilor discriminatorii și protecția minorităților în virtutea rezoluției 1503/XLVIII/ a ECOSOC [M.A.E., 2014, 2012: 7].

Un alt grup lucru cu competență limitată aborda problema unei eventuale definitivări a unui proiect de convenție privind drepturile copilului reprezentând punctul 13 al ordinea de zi.

În sfârșit, cel de-al patrulea grup de lucru, compus din trei membri desemnați potrivit art. IX din Convenția internațională asupra eliminării și represiunii crimei de apartheid, examina rapoartele prezentate de statele membre, potrivit art.VII din convenție.

În legătură cu punctul 11 al ordinea de zi, prin rezoluția 1983/53, comisia a decis ca la cea de-a 40-a sesiune să înființeze un grup de lucru cu componență nelimitată, acesta având mandatul de a urmări și analiza mijloacele menite să ducă la încurajarea și respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Printre problemele principale înscrise pe ordinea de zi provizorie, menționăm:

- violarea drepturilor omului în teritoriile arabe ocupate, inclusiv Palestina;
- violarea drepturilor omului în Africa australă, prezentarea și examinarea raportului grupului special de experți;
- aplicarea Convenției internaționale privind eliminarea și respingerea crimei de apartheid, punerea în aplicare a programului deceniului pentru lupta contre rasismului și discriminărilor rasiale;
- examinarea raportului sub-comisiei pentru lupta contra măsurilor discriminatorii și protecția minorităților, adoptat la cea de-a 36-a sesiune;
- drepturile persoanelor aparținând unor minorități naționale, etnice, religioase și lingvistice;
- drepturile omului și progresul științei și tehnicii;
- măsuri care se impuneau a fi luate contra tuturor ideologiilor și practicilor totalitare, inclusiv nazismul, fascismul și neofascismul, care sunt bazate pe exclusivism, intoleranță rasială sau etnică, ură, teroare, încălcare sistematică a

drepturilor omului și libertăților fundamentale sau care au asemenea consecințe [M.A.E., 2014, 2012: 8].

Concluzii

Liderul României Nicolae Ceaușescu a dezvoltat o reală atitudine obsesivă pentru ideea păstrării păcii mondiale, implicând statul în majoritatea proiectelor internaționale ce făceau referitoare la aspectul acesta. În anul 1981, la data de 8 mai, concomitent cu aniversarea a celor 60 de ani de când fusese înființat PCR-ul, Nicolae Ceaușescu a menționat în mod amplu ideile sale, prezentând cu lux de amănunte obiectivele și principiile fundamentalele politicii sale externe aplicate.

În cadrul activității sale internaționale, statul român socialist a pus pe întâiul plan posibilitatea de întărire a tuturor relațiilor colaboratoare cu celelalte state socialiste, și în special cu proprii vecini. S-a acționat pentru a depăși divergențele și în scopul întăririi solidarității și unității statelor socialiste – ceea ce era o condiție elementară pentru buna dezvoltare a socialismului în orice stat – pentru a fi afirmat prestigiul și ideile socialiste în toată lumea, dar și aspectul politicii de independență, pace și destindere. Era acordată o deosebită atenție legăturilor cu statele aflate în curs de dezvoltare, aceasta fiind parte a politicilor colaboratoare contra colonialismului și imperialismului. Au fost dezvoltate relații cu state ce nu erau alinate, cu toate statele mijlocii și mici. În mod ferm au fost așezate la baza relațiilor internaționale ale țării noastre principii ale egalității depline în drepturi, respect al suveranității naționale și independenței, neamestec în treburile interne și avantaje reciproce, renunțarea la forțe și amenințări cu forța [Ceaușescu, 1978: 85].

Din acest discurs rostit de dictator, a reieșit propria obsesie față de ce numea el „amestec în treburile interne ale altor țării”, fiind cât mai ferm subliniată o distanțare de URSS și aspecte opozante față de orice ingerință în aplicarea politicii interne. Referitor la relațiile cu statele ce erau în curs de dezvoltare, precizăm ideea că una din afacerile cele mai profitabile ale statului Român cu statele sărace din Asia și Africa paradoxal era, negoțul cu armamente.

Un foarte important segment al populației spre care erau direcționate propagande pentru menținerea păcii era tineretul. Fiind considerați artizanii principali în dezvoltarea statului pe termen îndelung, tinerii din România din perioada comunistă erau încurajați de către chiar N. Ceaușescu „să ia parte nemijlocit la jalonarea căilor de făurire a viitorului, în care sunt chemați să trăiască și să muncească [...] vor să ia parte activă la efortul universal pentru făurirea unei societăți mai bune și mai drepte, a unei lumi eliberate de coșmarul războaielor, de asuprire și exploatare, în care oamenii să trăiască în prietenie și colaborare” [Ceaușescu, 1978: 265].

Regimul lui Ceaușescu a punctat rezultate puține și insignifiante care să fi fost benefice în cadrul politicii internaționale duse în păstrarea păcii sub egida sub care se ghida și ONU. Însă, prin toate tranzacțiile cu armamente ce au fost desfășurate de România cu o serie de țări și totodată cu grupări teroriste, au fost înregistrate semnificative prejudicii idealului de pace umanitar.

Bineînțeles că aceste aspecte au fost observate și de marile puteri ale lumii și de ce nu și de ONU, iar politica duplicitară a fost întotdeauna pusă sub semnul întrebării, dintotdeauna interesele ascunse fiind piedici pentru obținerea credibilității la nivel mondial.

BIBLIOGRAFIE

Lucrări generale:

- Ceașescu, Nicolae, 1978. *Politica internațională a României de pace, prietenie și colaborare internațională cu toate popoarele*, București, Editura Politică.
- *** 1987. *Contribuția României, a Președintelui Nicolae Ceaușescu, la lupta pentru dezarmare și pace*, București, Editura Politică.
- Curpăn, Vasile Sorin, 2013. *Relații Internaționale*, Iași, Editura Studis.
- Curpăn, Vasile Sorin, Mitrofan, Emilia, Lechede, Angelica, 2014. *Istoria și teoria Relațiilor Internaționale*, Iași, Editura Studis.
- Lefever, Ernest, 1957. *Ethics and United States Foreign Policy*, Cleveland, OH: The World Publishing Company.
- Popișteanu, Cristian, 1989. (coordonator) *Independență, nealiniere, pace-momente și semnificații ale unei mișcări istorice a secolului XX*, București, Editura Politică.

Arhivele Diplomatice Românești – Ministerul Afacerilor Externe:

- Dosar 5413 referitor la problema 241 din anul 1973 ONU/CES – Organizarea în R.S. România a unui Seminar privind drepturile omului (data începerii 21.02.1973 – data încheierii 28.11.1973) – Document clasificat HG nr. 1201/4.12.2012.
- Dosar referitor la problema 241 din anul 1980 ONU/CES – Sesiunile Grupului de lucru ad-hoc ONU privind aspectele sociale ale activităților ONU din domeniul dezvoltării (data începerii 24.12.1979 – data încheierii 02.06.1980) – Document clasificat HG nr. 1201/4.12.2012.
- Dosar 2943 referitor la problema 241 din anul 1981 ONU/CES – Sesiunea Comisiei ONU pentru condiția femeii Viena – 25.02.1980 - 04.03.1980 (data începerii 21.02.1980 – data încheierii 24.03.1983) - Document clasificat HG nr. 1201/4.12.2012.
- Dosar 2074 referitor la problema 241 – Marcarea în România a Zilei Internaționale pentru eliminarea discriminării rasiale – Document nesecret, perioada 1982-1984.
- Dosar 2014 referitor la problema 241 din anul 1984 ONU/CES – Drepturile Omului – Document clasificat HG nr. 1201/4.12.2012.
- Dosar 1682 referitor la problema 241 din anul 1985 ONU/CES – Inițiativa României la ONU privind buna vecinătate – Document clasificat HG nr. 1201/4.12.2012.

Anexa nr. 1.

Agenția de Informații a Statelor Unite (USIA)

A existat între 1953 și 1999, a fost o agenție a Statelor Unite dedicată diplomației publice. În 1999, funcțiile de radiodifuziune ale USIA au fost mutate în noul Consiliu al guvernatorilor de radiodifuziune, iar funcțiile sale de schimb și non-radiodifuziune au fost date noului secretar de stat pentru diplomație publică și afaceri publice din cadrul Departamentului de Stat al SUA. Agenția a fost cunoscută anterior în străinătate ca Serviciul de Informații al Statelor Unite (USIS).

Președintele Dwight D. Eisenhower a înființat Agenția de Informații a Statelor Unite în 1953. Misiunea USIA a fost „să înțeleagă, să informeze și să influențeze publicul străin în promovarea interesului național și să extindă dialogul dintre americani și instituțiile din S.U.A. și omologii lor din străinătate” [USIA. August 1999, recuperat în noiembrie 24, 2008]. Agenția de Informații a Statelor Unite (USIA) a fost înființată „pentru a raționaliza programele de informare de peste mări ale guvernului S.U.A. și a le face mai eficiente”.³ Agenția de Informații a Statelor Unite a fost cea mai mare organizație de relații publice cu drepturi depline din lume, cheltuind peste 2

³ Reorganizarea după Planul Nr. 8, anul 1953.

miliarde de dolari pe an pentru a sublinia punctul de vedere al Americii, diminuând în același timp partea sovietică prin aproximativ 150 de țări diferite.

Scopurile sale au fost:

- Să explice și să susțină politicile SUA în termeni care sunt credibili și importanți în culturile străine.
- Să ofere informații despre politicile oficiale ale Statelor Unite și despre oamenii, valorile și instituțiile care influențează aceste politici.
- Să aducă beneficiile angajamentului internațional cetățenilor și instituțiilor americane, ajutându-i să-și construiască relații de lungă durată pe termen lung cu omologii lor din străinătate.
- Să consilieze președintele și factorii de decizie guvernamentali din SUA cu privire la modalitățile prin care atitudinile străine vor avea o influență directă asupra eficacității politicilor din S.U.A. [Lefever, 1957: 67].

Anexa nr. 2

Consiliul Economic și Social (ECOSOC) al Organizației Națiunilor Unite

Reprezintă un grup de țări membre ale ONU, membre ale Adunării Generale care promovează cooperarea și dezvoltarea economică și socială internațională. ECOSOC are 54 de membri, care sunt aleși de Adunarea Generală a Națiunilor Unite pentru un termen de trei ani. Președintele este ales pentru un termen de un an dintre puterile mici și mijlocii reprezentate în ECOSOC.

ECOSOC se întrunește o dată pe an, în luna iulie pentru o perioadă de patru săptămâni.

Actualul președinte al ECOSOC este Ambasadorul Sylvie Lucas din Luxemburg. Președintele este ales pentru un termen de un an dintre puterile mici sau mijlocii reprezentate în ECOSOC.

Consiliul are 54 de state membre, care sunt aleși de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite pentru un cumul de trei ani. Locurile în Consiliul se bazează pe reprezentare geografică, cu paisprezece locuri alocate statelor africane, unsprezece la statele asiatice, șase pentru statele din Europa de Est, la zece la statele din America Latină și Caraibe, precum și treisprezece pentru Europa de Vest și alte state.

Comisii:

- Comisia ONU pentru Dezvoltare Socială;
- Comisia ONU pentru Drepturile Omului;
- Comisia cu privire la stupefiante;
- Comisie de prevenire a criminalității și Justiția penală;
- Comisiei privind știința și tehnologia pentru Dezvoltare;
- Comisiei privind dezvoltarea durabilă;
- Comisiei cu privire la statutul femeilor a ONU;
- Comisia pentru Populație și Dezvoltare;
- Comisia de Statistici a ONU;
- Forumul Pădurilor a ONU.